

השקיעה של דויד שחר ★ גזענות בחסות זבולון

המר ★ אדם לכל הפרסים והכיבודים ★ תנ"ך המשוררים ★

התג האדום של האומץ ★ עפולה כמעצמה גרעינית ★

מקור

שקיעה

החודש הראה יאור סיפרו החדש של מחבר הפולקלור הירושלמי דויד שחר, תחת הכותרת נינגל (י) וניפץ אחת ולתמיד את אגדת כתיבתו של שחר.

שחר, חתן פרס מדיסיס הצרפתי לשנת 1981, מי שטרם שנים רבות ליצור שיכפול-לכונטיני לנוסח הכתיבה של מרסל פרוסט הצרפתי, המיר את עוגת-המארלן של פרוסט בעוגת סומסום ימיתכונית דביקה של מילים, הרחוקה מלהיות ספרות ראוייה לשמה.

רומן זה של דויד שחר, למרות יומרתו להיות רומן-מפתח, הוא תערוכת של רומן רכילותי גרוע, עם תמונות פולקלור שרופות, המתיימרות להציג את ירושלים.

למשל, לאורך נינגל עוסק שחר, באיכות תיאור רעועה למדי, בדמות של המשורר ברך רבן, ששם העט שלו הוא אשבעל עשתורת — הלא הוא יונתן רמזי. ואם קורא כלשהו לא קלט זאת מייד, הרי ששמות ילדי המשורר נינגל (אהובתו של אל-הירח השומרי-אכדי), תמוז ואולול יעידו על כך.

כתיבתו של שחר בנינגל היא מסע מילולי כושל בעיקבות הסופר הצרפתי מרסל פרוסט. שחר, הלכוז בקיסמי ירושלים והמשולל יכולת תיאורית של ממש לתאר אותם, פורש בנינגל

(י) דויד שחר - נינגל; סיפריה לעם; הוצאת עם עובד; 217 עמודים (כריכה רכה).

תערוכת של ש"י עגנון לעניים ופרוסט לכורים, המאחים בסידרה בלתי-חדלה של בנליזמים ספרותיים, הרחוקים מלהוסיף כבוד כלשהו לספרות הישראלית.

גלרייה של רמזיות ירושלמיות משנות הארבעים, שאותה מתאר המחבר, אינה אמينة. האמינות היחידה המרפרפת מעמוד לעמוד בספר זה היא צערו של המחבר על שהוא שייך לספרות העברית ולא לספרות הצרפתית.

כל גלריית הרמזיות שאותה חותר שחר לפרוש כסיפור היא בעלת מאפיינים אכסצנטריים, מתוארים כאופן בלתי-משכנע — החל בלינגל, הספרנית-הצעירה בספריית בני ברית, מבקרת-האמנות לאה הימלוך, וכלה במחואי המתוסכל אהרון דן, שכולם חבור כדי להלאות את הקורא, בהגיגי שיברי השקפות העולם, ששחר אימץ מכל הרחוחות.

פגישתו של המספר בפאריס עם אריך ויסוצקי: באריך קרא לי אריה או אריק, אבל השם היה אריך... ומבול הזיכרונות הלא-משכנעים השופעים במוחו של המספר אחרי פגישה זו ממעירים את הרומן בסיומן שקיעתו של שחר.

ההפניות הבלתי-חדלות כמעט של שחר לספריו האחרים, בהקשר לסיטואציות או גיבורים מסויימים, הופכים לתשריירי-שירות-עצמיים.

לאורך 217 עמודי נינגל עשוי הקורא לקבל טראומה מטכניקת הכתיבה של שחר: כדבורה סיפורים חסרי כל קשר מבני-אדם שונים, כדבורה האוספת צוף, ומנסה להפכם לרובש כבורים. אלא שהתוצאה של גיבוש הסיפורים השחרי רחוקה מלהיות רבש.

הסיכה האחת והיחידה שעל הביקורת הישראלית לעסוק ברומן זה היא ההתרפסות

המתמדת של נוסח הכתיבה השחרי ותיאוריו, לרגלי הספרות הצרפתית והנוסח הפרוסטי שלה. נינגל הוא ספר של קלישאות ספרותיות, הכתוב בידי מחבר שמרן — שמרן בסיגנונו, שמרן בצורת הכתיבה ובראיית-העולם, שמרן משעמם ולא ניאוקלסיציסט. אין ספק ששוחרי הספרות הישראלית, שהתרשמו לפני שנתיים

מחבר-פולקלור שחר מיץ-פטל דביק

מוכייתו של שחר בפרס מדיסיס הצרפתי, המוענק לספרים מתורגמים, ציפו למצוא בנינגל יצירת ספרות של סופר מוכר. אך בעלי תיקווה אלה מצאו בנינגל אנתולוגיה משעממת וחסרת חוט-שררה ספרותי, של אפיוודות ספרותיות, שרוד לא השכיל לגבשן ליצירת-ספרות ראוייה לשמה.

שירה

אמא רוסיה

פעם, כאשר היינו ילדים, היתה בריחה שסיפרה: אבא סטאלין, אמא רוסיה — ואנחנו רוצים להיות יתומים! בריחה זו, עלתה בי כאשר הגיע לידי קובץ השירה שירת רוסיה, בהוצאת יד שלונסקי והמלכה"ד אריה אהרונזי (*).

מהרורה פכסמילית זו של הספר, שהשפיע יותר מכל על דורות של משוררים צעירים בארץ, בשנות הארבעים והחמישים, שב ומוכיח, ש-אמא

• שירת רוסיה - עורכים: לאה עלדברג ואברהם שלונסקי; מלכה"ד אריה אהרונזי; מהדורה פכסמילית; הוצאת יד שלונסקי; 27 עמודים (כריכה רכה).

רוסיה" היתה גם האמא של השירה הישראלית החדשה. קובץ תרגומים זה, שנרפס לראשונה בארץ-ישראל בשנת 1942 וסודר עליידי מחסרי-העבודה של אגודת סועלי הדפוס תליאביב, בסיוע קרן הוסר-עבודה... נערך בידי המשוררים לאה גולדברג ואברהם שלונסקי. תוך שהוא פורש עולם שירי מאלף ומרתק, שירת רוסיה מביא את הצופן לשירה הישראלית החדשה, החל בולאדימיר סולוביוב (מפאתי מזרח אז יעל / אומה סלוגית ונזכריה...), דרך ק"מ פופנוב (חפשו נא דרך חדשה: / היקום הוא צר ובנחשתיים / הוא אכזרי וזעום אפיים...), אל ד"ס מרז'קובסקי (נזרא הבלם של החיים, / ולא מכאוב, ולא מילחמה, / הם רק מעצבה שוממת / ופחד חרישי מלאים...), וק"ד בלמונט (לא באתי לעולם אלא לראות פני-שמש / ותכלת שפריים...).

שירת רוסיה היא אנתולוגיה של כל שהשפיע על השירה הישראלית, בשלב של דור אחרון לשיעבוד וראשון לגאולה. פואמה כשנים עשר לאלכסנדר בלוק (תריסר בעברית של היום), המשווה את מנהיגי המהפכה-הרוסית לשליחי של ישוע הנוצרי (חבר, רובח אחוז! אל חוס! / כבוד המוות ניר ברום! / במסורבלת, / במדובללת, / ברחבת-האחוריים, / את, את, ללא צלב...), ובפואמה סקיתים (אתם — מיליונים, אנו — תהום, ותהום, ותהום...), היא

משוררת אחמטובה מת המלך אפור-המבט

אחת הפואמות שיצרו את הקור לשירה-המפכנית, בנוסח שקורם לא היה קיים. והלאה, לשיריו של אנדריי בילילי, הכותב: בכי, בתספוטות לי, סטיכיה, / בזלעסות לה גועש! / רוסיה, רוסיה, רוסיה, — / שבעיני, שרפיני באשו... אין ספק ששיריה של אנה אחמטובה, מנפילות השירה הרוסית, מי שהפכה אחת מנושאות הרגל של נרדפי השירה בימי יוסף סטאלין, מפענחת נפש רגישה, המפעילה מיתרי רגש עולמיים. שבה לך, ראבון איך-מפלט! / מה היא המלך אפור המבט... או: הנרל רימני.

החוויה הישראלית אטימות-מוח חינוכית

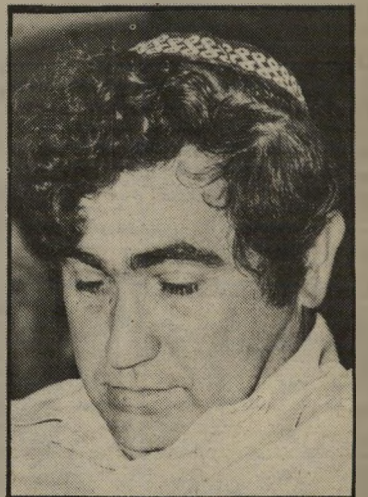
אמרכלי תוכניות-הלימוד של שררהינון-והתרבות, זבולון המר, תורמים את תרומתם הצנועה בהפיכת חינוכי מערכת החינוך לתוצרים מובהקים של ספקהשקפת העולם, שאותה מייצגים הכיפות-הסרוגות של גוש-אמונים.

בתוכניות-הלימוד של אמרכלי החינוך ההמרי כונס מאגר מדהים של שינאט-ערבים, שבכל מרינה אחרת, בעולמיהמערבי, היו מחבריו נכלאים בכתרי-כלא. ואם תיאורים כאלה היו מובאים על יהודים, היה הדבר גורם להתעוררות עולמית של אירגונים יהודיים, שהיו צועקים גוואלדר. כתבת הארץ לענייני חינוך, ילילי מנדלר, מיינה כרשימה (13 בנובמבר) כמה רוגמות לאותה הסתה, המעידה על אטימות-המוח החינוכית שבה לקה משרדו של המר.

מתוך רשימתה של מנדלר, עולה ומצטיירת רמות הערבי בתוכנית-הלימודים הישראלית, כרמות שבה נתמזגו רשע, נבלה ורברנות.

מנדלר הגיעה לרשימתה בזכות מחקר מעמיק, שאותו ערך באחרונה ר"ד דיאל ברטל, מרצה בכיר לפסיכולוגיה, שמייך את סיפרי-הלימוד, המתנכים את ילדי-ישראל להיות דוריההמשך של גוש-אמונים ודומיו.

אחת ממסקנותיו של ר"ד ברטל היא, שתלמידי מערכת-הלימוד ההמרית הם חסרי כל מידע אמיתי בדבר הסיכסוך היהודי-הערבי והעובדות ההיסטוריות הכרוכות בו. בסיפרי-הלימוד המאושרים אין זכר לערבי הארץ, מיתנהים ותרכותיים וייתודם, אלה נמחקו, כפי שמוחקים את עם הארץ.

שררהינוך המר הפרדה מחשש נידה

אין זה סוד, שמערכת-החינוך ההמרית ראה, כשבע שנות שילטונו של השר המפד-לי-לאומני, לערוך טיפול קוסמטי בסיפרי-הלימוד, טיפול שנמהלכו הולכשו הרמויות הנשיות כצוירים שבספרי-הלימוד בשבישים, והוכרים זכו בכיסוי-ראש, שרוולי הצעים הוארכו, ובצוירים בהם נראה זכר אוזח בידה של נקבה, הוחלף הצויר מחשש נידה.

הפרישה המאסיבית של כוחות-מיקצועיים ממערכת החינוך ההמרית, ותפיסת מקומותיהם בידי אנשי-שלומו סרוגיהכפיות, יצרה מצב המביא לטיפוחו, לחינוכו ולגידולו של דור, שכל קשר בינו ובין ערכי הציונות-ההומנית הוא מיקרי בהחלט.

אם לצרף למרכיבים אלה של מערכת-החינוך ההמרית את ההתעלמות השטתית בתוכניות-הלימודים של בתי-הספר התיכוניים מרמויות וסופרים חילוניים, הופכת מערכת-החינוך הישראלית לאחת שוות-זכויות למערכות-חינוך במדינות הטוטאליטריות.